

SAN MARINO a VATIKÁN 2005

To, že se blížíme k nejstarší dochované republice Evropy, se lehce pozná, neboť z roviny kolem italského města Rimini hrdě vystupuje majestátní hora Monte Titano (750 metrů nad mořem), která na svém vrcholu poskytuje přirozenou ochranu stejnojmennému

hlavnímu městu. Od moře (tj. z Rimini) je do republiky jediná schůdná přístupová cesta a tudíž do této republiky, které Italové posměšně říkají Trpaslík na hrbu Obra, vstupují i já. Nejenom pohled na 20 kilometrů vzdálenou horu prozrazuje blízkost nezávislého státu, ale i zvýšená koncentrace automobilů s jinou než evropsko-italskou registrační značkou. Pohled na horu je impozantní, neboť

před překročením italsko-sanmarinské hranice je vidět pouze strmý svah hory a na něm tři obranné věže. Faktická hranice neexistuje. Projíždíme pouze branou z ocelové konstrukce, kde vlaje velmi velká vlajka, skoro tak velká jako samo San Marino. Nikdo si nemůže nevšimnout, že přijel do svobodné nejstarší republiky. Sami Sanmariňané o sobě hrdě říkají, že jsou poslední antickou svobodnou zemí. Legenda praví, že Římané pronásledovali roku 301 kameníka Marina pro jeho křesťanské vyznání a on se uchýlil na horu Monte Titano a tam žil, později k němu přicházeli další křesťané a založili tu osadu a republiku. Toto ve zkratce praví legenda. Marino po své smrti byl prohlášen za svatého a odtud se odvozuje název města i státu. Je zajímavé, že je to jediný název státu v češtině, kde se nepřekládá slovo

svatý. Známe přece Svatou Helenu, Svatou Lucii, Svatého Tomáše, ... Ale San Marino v českém jazyce zůstalo San Marinem a nenese počestný název Svatý Marino. Toto vše se mi hlavou honilo, když jsem stoupal na horu serpentiniami. Těsně pod horou se rozkládá malé městečko Borgo Maggiore, které je s hlavním městem spojeno kabinovou lanovkou. Konečně se opět ocitám na známém parkovišti a přesně vím, co vše si v San Marinu chci prohlédnout, ale ouha, dozvídám se, že mám jen omezený čas a na celé město mám jen něco málo přes dvě hodiny. Tak můj plán navštívit všechny věže obranného systému bere za své. No nemá cenu zdržovat se nějakými

plačkami, ale je nutné vyrazit do města. Ono to zní asi paradoxně, ale parkoviště je ve městě, jenže to pravé středověké město je za hradbami a tam pro auta není místo. Do města se dá vstoupit branou sv. Františka, která pod klenbou nese upozornění pro cestovatele, že ve městě

není dovoleno cizincům používat zbraní. Za touto branou se již ukrývá středověké město, které je charakterizováno úzkými uličkami, kamennými domy a samozřejmě i tím, z čeho dnes San Marino žije – turistickým průmyslem. Nabízí se zde vše a ve všech jazycích, jelikož je tu daňový ráj, sežene se tu vše levněji než v Itálii.

Ladně probíhám uličkami a zjišťuji, že se tu nedá ztratit. Ale to jsem se přepočítal. Chtěl jsem vyjít na náměstí Svobody k Vládnímu paláci, ale ne a ne se trefit do té správné uličky. To však v San Marinu nevádí, historické jádro města není tak velké, jen je ve svahu, takže se pěkně střídá do kopečka a z kopečka. Nicméně mě to táhlo uličkami nahoru a tak jsem došel k horní stanici lanovky, kde jsem nakoupil i pohledy a známky a hledal jsem stinné klidné místo k napsání pohledů a ke vstřebávání čerstvého horského povětří prodchnutého hrdostí malého národa, který má vznešenou úctu ke svobodě. Nohy mě nasměrovaly k bazilice del Santo. Tato bazilika je na sanmarinské poměry majestátní, ale neposkytovala požadovanou relaxaci k psaní pohledů. Nedaleko odsud je však stinná zahrada, ke které se šplhá po úzkých (jak jinak) kamenných schodech a je úplně stranou turistických tříd. Je pravda, že stejný nápad měli asi i další čtyři turisté, ale ti v této oáze klidu a ticha spali na lavičkách a já si našel pohodlné stinné místo na zdi, odkud jsem měl báječný pohled na baziliku a davy turistů.

V zahradě je kamenná kašna s vodotryskem, která polední žár příjemně osvěžovala. Co se týká pohlednic, je v San Marinu opravdu velmi velký výběr a poštovní sazba za pohlednici je stejná jako v Itálii. Jen pozor, jste na území samostatného San Marina, a proto musíte použít sanmarinské známky. Filatelie a ražba mincí je dalším přínosem do státní pokladnice

této republiky. San Marino, stejně jako Itálie, přistoupilo na používání jednotné evropské měny a dokonce razí sanmarinská evra. Problém je v tom, že normálně nejsou v oběhu, přesto není problém, nakoupit si je. Bohužel ne v poměru 1:1, takže jsem nápad mít sanmarinská evra zavrhl a nadále jsem používal francouzská, italská, rakouská, atd. a dokonce jsem tu utratil za pohlednice i dvouevrovku monackou, kterou nebyl problém v Monaku získat.

Po příjemné půlhodince, kdy jsem uspokojil své grafomanské potřeby, jsem se vydal opět do jemného klidného turistického ruchu hlavního města, abych navštívil Vládní palác. Zase jsem podcenil orientaci ve starobylém městě a ulička mě přivedla k První věži, která se nazývá Guaita. Do konce 60. let 20. století se věž používala jako věznice, dnes je tam muzeum opevnění. No snad při své třetí cestě do San Marina budu mít štěstí a čas k návštěvě tohoto středověkého opevnění. Od První věže k věži Druhé se vine panoramatická cesta po hřebeni hory Monte Titano, odkud jsou krásná panoramata jak na San Marino, tak

při dobré viditelnosti i na Rimini a Jaderské moře. Já jsem ovšem neměl štěstí, neboť Rimini

se zahalilo do mořských par, přesto pohled z výšky 750 metrů je nezapomenutelný a nikdo by si to neměl nechat ujít.

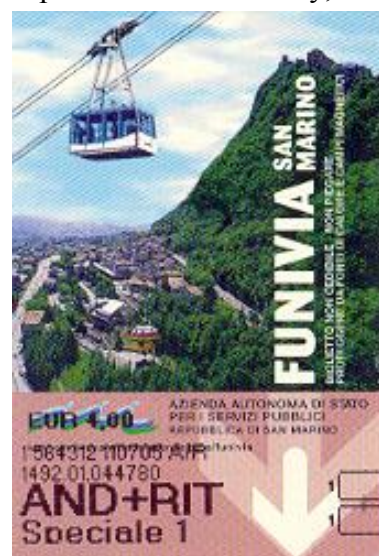
Je pravda, že v uličkách bylo dost cizinců, ale neměl jsem pocit stísněnosti. Další postřeh byl takový, že zde bylo minimum Němců. Nedokážu si to vysvětlit, čím to je. Neboť Němci jsou snad ve všech turistických destinacích. I když poslední dobou hlasitou němčinu všude vytěsňuje hlasitá ruština.

Pomalou jsem se dosunul panoramatickou cestou k druhé věži, a začal se ohlížet po suvenýrech. Samozřejmě jsem potřeboval žluté tričko s motivem San Marina. Bylo jich však pomálu, spíše všude svítily žluté dresy brazilských fotbalistů, což mi jako vhodný suvenýr ze San Marina nepřišlo. Nakonec jsem objevil stánek, kde žlutá trička měli, ale bohužel maximálně ve velikosti desetiletého chlapce, což už dávno nejsem. Spokojil jsem se s krásným modrým tričkem velikosti XXL, neboť modrá je jednou ze státních barev.

Cestou jsem se dostal nepozorovaně za hradby, a tak jsem se Skalní branou vrátil do malebných křivolakých uliček. Přímo na hradbě u brány byla zavěšená bílá poštovní schránka se státním znakem. Ta bílá opět podtrhuje to, co sami Sanmariňané říkají, že jejich republika je nejjasnější a nejvznešenější republikou. Z toho vyvozují, že toto bylo určitě i jedním z důvodů, proč se tento fenomén nezačlenil do Evropské unie. Opět jsem si to zamířil na náměstí Svobody (Piazza della Libertá) a opět jsem vládní palác minul o uličku a ocitl jsem se u stanice lanovky. Což byl jasný signál k tomu, abych prověřil jejich jedinou možnost městské hromadné dopravy.

Lanovka však není klasickou městskou dopravou, neboť spojuje dvě města. Je tudíž meziměstskou, avšak

s funkcí městské dopravy. Ze spodního města Borgo Maggiore se přepravovali na nákup do hlavního města hlavně místní a stejně tak cestou dolů. Byl jsem jedním z mála turistů, kteří se nebáli opustit hradby starobylého San Marina. Zpáteční jízdenka není drahá a tak jsem si ten pohled z kabiny zavěšené lanovky krásně vychutnal. Jízda dolů trvala 3 minuty a byla to jízda velmi tichá. Lanovka má dvě kabiny,

kteří se vprostřed dráhy míjejí. Samozřejmě že každá má svá lana. Lanovka vyjíždí každou čtvrt hodinu, jelikož se mi čas naplnil, měl jsem pouze deset minut na to, prohlédnout si malé Borgo Maggiore a už jsem se opět vznášel nahoru do hlavního města.

Konečně jsem našel tu správnou uličku, která mě dovedla k Vládnímu paláci. Jediné na co mi však zbyl čas, byla prohlídka exteriéru a vládní gardy.

Pomalou a loudavě jsem opouštěl tuto středověkou krásu a vůbec se mi nechtělo odejít z tohoto turistického ráje. Naštěstí mi přišlo do cesty informační středisko, kde si za malý obolos můžete nechat do cestovního pasu vystavit sanmarinské turistické vízum. Je to samozřejmě pouze na památku, neboť Česká republika má se San Marinem bezvízový styk. Poslední pohledy věnuji rozmanitým uličkám a náměstíčkům a už opět procházím branou sv. Františka a mířím na parkoviště.

Tak už sjíždím z hory Monte Titano dolů serpentinami, obdivuji se malebnosti a strmosti masivu hory a uzrává ve mně plán, že tuto raritu, která přežila sjednocování Itálie, napoleonské války i dělení Evropy v roce 1815 Vídeňským kongresem a dokonce i sjednocování Evropy v Evropskou unii, do třetice navštívím a prohlédnu si Věže, Vládní palác a i samotnou výzdobu města, neboť až při cestě ze San Marina mi vytanulo, že po městě jsou nenápadně umístěné moderní i historické sochy. Tak snad na brzkou shledanou San Marino.

Teď se už musím vydat k druhému ministátu Apeninského poloostrova. Tím je Vatikán – jediná teokratická absolutní monarchie Evropy a zároveň i nejmenší stát světa.

Tak ještě projít krátkou uličku a už blaženě opustím Itálii, věčné město Řím a ocitnu se na půdě nejmenšího státu světa, který je tak maličký, že jeho rozloha 44 hektary vydá na střední pole českého venkova.

Hranice tohoto městského státu není k rozpoznání a jen z předem načtených informací vím, že jak vstoupím pod kolonádu, která lemuje náměstí Sv. Petra, jsem na půdě Svatého stolce. Nevím, zda mám štěstí, nebo je to jen náhoda, ale náměstí je turistů prosto a můžu si

vychutnat tu ohromnou plochu, kde se uprostřed tyčí egyptský obelisk a od něj symetricky prýští vodu dvě monumentální kašny. Pohled na krásnou Svatopetrskou baziliku a její ohromnou kupoli mi bere slova z úst a já se jen mlčky kochám vkusem a mistrovstvím, které se v této stavbě snoubí.

Můj plán je však takový, že hodlám nejprve navštívit proslulá Vatikánská muzea, abych se oddal potěšení z pohledu na fresky v Sixtinské kapli. To mě překvapilo, neboť do návštěvy Vatikánu jsem neměl ponětí o tom, že kaple se nachází v areálu muzeí. Přešel jsem napříč Svatopetrským náměstím a ocitl se na protější kolonádě a výstupem z ní jsem vstoupil opět do Itálie a jejího hlavního města. Vstup do Vatikánských muzeí pro turisty totiž není možný z Vatikánu, vzhledem k rozloze tohoto městského státu je to i pochopitelné. Tudíž obcházím hradby státu a za prvním rohem očekávám vstup do muzeí, marně. Tak obcházím další stovky metrů hradeb a zahybám ještě dvakrát, než se přede mnou otevře velký vstup, kterým projdu a jsem opět návštěvníkem Vatikánu.

V tu chvíli je mi jasné, kde všichni návštěvníci jsou. Kupodivu ozbrojenci bez problému tyto davy zvládají a systém kontrol a koupě vstupenky nezabírá víc než pár minut. Značení v muzeích je velmi přehledné a hned od začátku mě vedly

šipky k Sixtinské kapli. Jelikož rozsah muzea by zabral celodenní prohlídku, mívám muzeum etruského i egyptského umění a mířím k Michelangelovu skvostu. Procházím řadou dlouhých chodeb a sálů, které jsou uměním přímo přeplněné. Všude jsou mramorové sochy, obrazy, fresky. Kdybych měl věnovat každé pouhopouhou minutu, byl bych tam snad ještě dnes, ale předpokládám, že by mi místní ozbrojenci vysvětlili, že je čas opustit muzea. Nikde není problém s fotografováním, dokonce ani poplatek za fotografování se zde nevybírám, asi je přímo zahrnut do ceny vstupenky. Ani nevím, co fotit dřív. Příjemné je i to, že každých pár

set metrů jsou suvenýrové stánky, kde jsem zakoupil soubor pohlednic. Objevuji i DVD s virtuální prohlídkou, bohužel čeština se na toto DVD ještě nedostala. Z oken je možno nahlédnout i do vatikánských zahrad, které jsou veřejnosti nepřístupné. Tak alespoň si z otevřeného okna fotím soukromou papežovu vilu. Čím blíž jsem kapli, tím se dav turistů zahušťuje. Před vstupem do kaple, kde probíhá volba papeže, která se zde nedávno konala, jsou všude cedulky nabádající k tichu a k zákazu

focení. I počet hlídačů se zvyšuje. Kaple je plná turistů a jen do toho lidského mumraje občas zazní „silencio“ – ticho. Kaple je ohromná a krásně vymalovaná. Ani se nedivím, že je zde zákaz focení a natáčení, neboť fotka tuto velkolepost nezachytí. Ještě že jsem si zakoupil knihu o Vatikánu v češtině, kde je i obrazová příloha Sixtinská kaple. Ten prostor mě uchvátil, ale bohužel klid k rozjímání zde nelze nalézt.

Dalšími uličkami, schodišti, pavlačemi a sály procházím a směřuji k východu. Mívám

Raffaelovy síně, kde už nejsem schopen absorbovat krásu, neboť jsem plný umění. Snažím se co nejrychleji opustit muzea a nadýchnout se čerstvého vzduchu. Ale to neznamená, že by vzduch v muzeích byl zatuchlý, spíš už je to potřeba Slunce, které dovnitř nesmí, aby nepoškodilo drahocennou výzdobu. Všude vládne přítí a to mě uspává. Ještě se

zastavuji v knihovně, neboť tam mě výzdoba zaujímá a je zde málo turistů. Dokonce zde v prodejně suvenýrů mají žlutá vatikánská trička s motivem muzea, sice to není úplný zázrak,

ale jako suvenýr se mi to do sbírky hodí. To však už jsem u východu a zde má okénko Vatikánská pošta a já dychtivý ukojit své grafomanské choutky zakupuji známky. Jako na správné poště i zde je pultík, kde se dá psát, a rovnou i poštovní schránka v barvě žluté. Známká mě trochu zklamala, neboť je taková prostá. Čekal jsem větší velkolepost, alespoň podle internetových stránek, kde jsem viděl krásné známky. Vatikán

jako i řada dalších malých států žije i z turistického ruchu a z emisí známek a mincí. Je zajímavé, že Vatikán razí dál vatikánské liry a nezapojil se jako San Marino do vydávání vatikánského evra. Vatikán též není členem Evropské unie, i když pasová a celní unie s Itálií je nasnadě. Samozřejmě se v celém Vatikánu platí evrem. Proto mě pobavilo, když jsem všude četl cedulky s nápisem, že zde není možno platit vatikánskými liry. Tudíž tato měna je opravdu jen pro numismatiky, neboť se za ní nedá nic koupit.

Po napsání pohledů jsem opět vystoupil za hradby Vatikánu a ocitl jsem se v Římě a stejnou cestou podél hradeb jsem se vracel do Vatikánu na Svatopetrské náměstí. Cestou zpět jsem si všiml brány, kterou se vchází ke kolonádě. V kolonádě i na náměstí jsou hydranty s pitnou vodou, takže ve vedrech není problém se opláchnout a osvěžit studenou vodou. Další možností ve Vatikánu je návštěva Svatopetrské baziliky. I do baziliky jsou zvýšená bezpečnostní opatření, a tak stojím frontu (asi 10 minut) a čekám na průchod rámem. Když to mám hravě za sebou, mířím do baziliky, chci vystoupat na kopuli a přehlédnout celý stát pěkně z ptáčích perspektivy. Nedopatřením však nestoupám ke kupoli, ale sestupuji do podzemních prostor, kde jsou pochovaní papežové. Procházím mlčky mezi nádhernými mramorovými náhrobky. Jeden z nich je osvětlen, stojí u něj čestná garda

a před náhrobkem se modlí tiše jeptiška. Klečí, ani brvou nepohne. Je to velmi dojmavý pohled a ani nemusím číst na náhrobku latinské jméno Jana Pavla II. Jímá mě taková úcta, že nevyndávám fotoaparát a v tichosti postupuji dále.

Při východu drží stráž Švýcarská garda. Nejsm však připraven opustit baziliku a tak se zařazuji do fronty čekající na výstup do kopule baziliky. Fronta postupuje velmi pomalu, ale těch drahocenných třicet minut velmi rád obětují. U pokladny si můžete vybrat, zda podniknete výšlap, anebo se svezete zdviží. Jelikož výtah je jediná možná doprava pro turisty ve Vatikánu, volím výtah. Rozhodl jsem se dobře, neboť výtah jede pouze k balkónu se sochami, ale do kopule se musí úzkým točitým schodištěm.

Tak ta námaha stála za to, neboť pohled do baziliky z kopule je úchvatný. Sice vnitřní ochoz je za velmi jemným pletivem, takže se nevyplatí fotit, ale ty pohledy mi už nikdo nevezme. Tak jsem zvědav, zda mě ohromí i pohledy z lucerny kopule. Na vrcholu je mnoho

turistů, ale naštěstí se dá probojovat mezi sloupy k zábradlí a kochat se pohledem na Vatikán. Asi nemusím psát, že je vidět nejenom Vatikán ale i historické jádro Říma a též Andělský hrad, pod kterým protéká řeka Tibera. Odtud z kupole je nádherně vidět zbytek Vatikánu, kam se turista nepodívá. Zjišťuji, že z rozlohy Vatikánu je pro turisty přístupná jen asi jedna třetina. Zbytek je přístupný pouze vatikánským občanům, kterých je okolo tisícovky, a pak dalším zaměstnancům, kteří jsou najímáni v Itálii, a samozřejmě Švýcarům, kteří konají službu v gardě.

Vatikán oproti San Marinu je se světem spojený železnicí. Z Říma vede železnice po mostě a hned, jak překoná hradby, je úvrat'ové nádraží. Bohužel v současné době vlečka není využívána, i když existuje akciová společnost Vatikánská železnice, jejíž všechny akcie vlastní papež. Papež je de facto i de jure neomezeným vládcem státu. Všechna rozhodnutí podléhají jeho souhlasu. Vatikán kromě tohoto území má ještě pár exteritoriálních území:

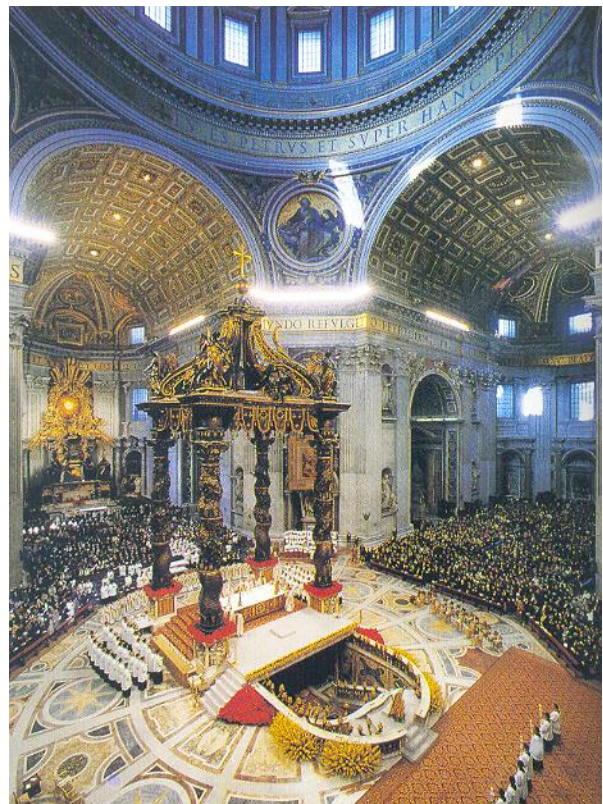
bazilika sv. Pavla za zdí, Lateránský palác a letní sídlo papežů jižně od Říma. Vatikán je poměrně mladý stát, vznikl 11. února 1929 podepsáním Lateránské dohody mezi vládou Itálie a papežem. Dříve existoval Papežský stát, též zvaný Církevní, jeho hlavním městem byl Řím a rozkládal se na velkém území současné střední Itálie. Jenže tento stát byl v druhé polovině 19. století zahrnut do sjednocené Itálie a věčné město Řím bylo prohlášeno královským hlavním městem Itálie. Papežové na truc neopouštěli od té doby území Vatikánu.

Itálie celých 50 let usilovala o vyřešení tzv. Římské otázky, a to se povedlo až za Musoliniho. Nutno podotknout, že Vatikán byl sídlem papežů od roku 1377, před tím sídlili v Avignonu a

před tím na území Říma v Lateránu. Takže založení Vatikánu bylo jakýmsi pokračováním katolické tradice. Podotýkám, že je to jediný samostatný církevní stát na světě.

Po sestupu z kupole, naštěstí je to jiné schodiště než to, co vede nahoru, se obcerstvují u boční kašny, ze které prýští studená voda, která je určitě i svčená, aspoň tomu věřím, že zde je vysvěceno vše. Příjemně osvěžený vstupuji do největší křesťanské baziliky na světě a stojím s otevřenou pusou. Bazilika je opravdu velikánská a po stranách má ještě řadu kaplí, jak je tomu u bazilik zvykem. Na vlastní oči vidím Stolec sv. Petra, dále Papežský oltář, pod nímž jsou uchovávány relikvie sv. Petra, který byl prvním vikářem Ježíše Krista. Dnem i nocí zde plane 95 svíček, proč zrovna tento počet, to jsem nevypátral. Nad tímto stolcem se vznáší Berniniho baldachýn, který nesou čtyři spirálově točené sloupy. Nad tímto baldachýnem je už jen veliký majestátní prostor, který uzavírá Michelangelova kupole.

Nevím, kam se dívat dřív, co vše si zapamatovat, zda Michelangelovu Pietu či bronzovou sochu sv. Petra od Arnolfa di Cambia a nebo mám políbit nohu svatého Petra ohlazenou dotykem polibků mnoha generací věřících...

Nechal jsem na sebe působit atmosféru a nasával jsem genius loci.

Jako ve snách jsem se vypořádával z baziliky do plného slunečního dne. Jen tak jsem postával před bazilikou a kochal se její

nádherou. Po dlouhé pauze jsem si všiml, že vlevo od baziliky je poštovní úřad, kde se dají nakoupit pohlednice, známky i mince. Dokonce tu jsou i stolky se židlemi, aby člověk mohl v klidu napsat přátelům, kamarádům, známým. Poslední pohled věnuji bazilice a už procházím kolonádou pryč z městského státu, který nese název Vatikán.